

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Catherine
Banner

Casa
de la
Marginea
Noptii

Traducere din engleză și note de
IRINA NEGREA

HUMANITAS
fiction

Pentru Daniele

*Dar insulele pot exista doar
Dacă noi am iubit în ele.*

Derek Walcott

I

Culegătorul de povești
1914–1921

Odinioară, întreaga insulă Castellamare era bântuită de blestemul plânsului. Nenorocirea se trăgea de la grotle de lângă mare și, cum localnicii își construiseră casele din pietrele acelea care fuseseră însuși focul lichid al vulcanului, nu după mult timp plânsetele se auzeau din toate zidurile clădirilor și răsunau pe străzi, ba chiar și intrarea boltită a orașului se jelea noaptea ca o mireasă părăsită.

Chinuiți de acest blestem, locuitorii insulei se certau și se sfădeau între ei. Tații nu se înțelegeau cu fiii, mamele se întorceau împotriva fiicelor, vecinii nu vorbeau unii cu alții, pe scurt, nimeni nu avea o clipă de tihnă.

Lucrul acesta a continuat mulți ani, până când, într-o toamnă, a venit un cutremur mare. Localnicii au fost treziți din somn de o zguduitură în străfundurile insulei, o trepidație cumplită. Zdrăngăneau pietrele pe drum și farfuriile în bufete din cauza cutremurului, iar clădirile au început să tremure ca niște bucăți de ricotta. Până dimineața, seismul prăvălise la pământ toate casele de pe insulă.

În timp ce pietrele năruite se tânguiau și plângeau, locuitorii insulei s-au adunat laolaltă ca să decidă ce trebuia făcut.

Fiica unui țăran, o fetișcană pe nume Agata, avusese o viziune cu Maica Domnului, iar după aceea a început să propovăduiască învățătura ei despre blestemul plânsului. „Multă tristețe și-a făcut loc în pietrele de pe insulă“, spunea ea. „Va trebui să luăm ruinele și să ridicăm din ele un nou oraș, iar când noi vom fi împlinit această caznă mare, blestemul plânsului se va fi stins și el.“

Și așa, locuitorii insulei, piatră cu piatră, au reclădit orașul.

După o veche legendă a insulei, în versiunea care mi-a fost povestită prima oară de Pina Vella, fiind consemnată la sărbătoarea de Sant'Agata în 1914.

Îl trezi din somn un râcâit în oblonul ferestrei. Prin urmare, adormise totuși.

— Se naște copilul! strigă cineva. *Signor il dottore!*

Buimac cum era, crezu că despre copilul nevestei lui era vorba și, împleticindu-se în cearșafuri, se repezi la geam, până să-și aducă aminte că aceasta dormea lângă el în pat. Chipul de la fereastră era al țăranului Rizzu, plutind ca o lună în întuneric.

— Care copil? întrebă doctorul.

— Al lui *signor il conte*. Care altul?

Ca să nu-și trezească soția, se duse la ușă. În curte, lumina lunii conferea lucrurilor o claritate stranie. Până și Rizzu arăta altfel. Îmbrăcat cu vesta și cravata lui bună, țăranul stătea bățos, de parcă îl țintuise careva în hainele de pe el.

— E o greșeală, spuse doctorul. Nu am primit instrucțiuni să mă ocup de nașterea copilului contelui.

— Dar *signor il conte* personal mi-a poruncit să te aduc.

— Nu am primit instrucțiuni să o asist pe *contessa* în timpul travaliului. Moașa s-a îngrijit de ea pe tot parcursul sarcinii. Probabil că D'Isantu a vrut să spună să o aduci pe ea.

— Nu, nu, moașa e deja acolo. Contele te vrea și pe dumneata. Urgent, așa a zis, preciză Rizzu, umflându-se în pene din pricina importanței mesajului. Nu vii? Numai decît?

— Nevasta mea urmează să nască foarte curând. Nu vreau să mă îndepărtez de casă, dacă pot amâna asta.

Dar Rizzu nu abdică de la misiunea lui.

— *Contessa* naște chiar acum, în momentul ăsta, spuse el. Treaba *asta* nu cred că *poate* fi amânată, *dottore*.

— Dar moașa nu se descurcă și singură?

— Nu, *dottore*. Este... o naștere grea. Au nevoie de dumneata fiindcă pruncul nu vrea să iasă fără instrumentul ăla argintiu al dumatiale, ca un clește pentru zahăr.

Rizzu țuguie buzele, displăcându-i să vorbească fățiș despre asemenea chestiuni, el, care nu fusese de față la nașterea nici unuia dintre cei nouă copii ai săi, preferând să-și închipuie că răsariseră toți din pământ, ca Adam și Eva.

— Vii? insistă el din nou.

Doctorul trase o înjurătură în gând, fiindcă îi era limpede că nu avea încotro.

— Așteaptă să-mi iau haina, să-mi iau pălăria, spuse el. Ne vedem în drum, peste cinci minute. Ai adus căruța cu măgarul, sau va trebui să mergem pe jos?

— Nu, nu, *dottore*, am venit cu căruța.

— Bun, pregătește-o!

Se îmbracă pe întuneric. Ceasul lui arăta ora două fără un sfert. Își împachetă instrumentele: forceps, foarfeca de oțel, seringi – pe toate le pregătise pentru a o asista la naștere pe soția lui, cât de curând –, de asemenea morfină și sulfat de magneziu, în caz de urgență. Terminând de făcut toate acestea, o trezi pe soția lui.

— Cât de des te trezesc durerile, *amore*? spuse el. Soția contelui a intrat în travaliu mai înainte, fir-ar ea să fie, și m-au chemat să o asist la naștere.

Soția lui se încruntă, deranjată din somn.

— Mai e mult timp... Lasă-mă să dorm...

Cu voia lui Dumnezeu, spera să o poată ajuta pe *contessa* să nască și, totodată, să ajungă înapoi la timp, pentru a o asista la naștere pe soția lui. Înainte de a pleca, traversă în fugă *piazza* și o trezi pe bătrâna Gesuina, care fusese moașa de pe insulă, până când începuse s-o lase vederea.

— *Signora Gesuina, mi dispiace*¹, zise el. Vrei să stai dumneata cu soția mea? M-au chemat să mă ocup de o altă pacientă, iar soția mea a început deja să aibă dureri și contracții.

— Cine-i cealaltă pacientă? întrebă Gesuina. Lăudată fie Sant'Agata, doar n-o fi vreo amărâtă care trage să moară pe insula asta prăpădită, de te-ai găsit să o lași singură pe nevastă-ta tocmai în asemenea momente?!

— Soția contelui a intrat în travaliu mai devreme și au apărut complicații... au nevoie de mine să mă duc cu forcepsul.

— Soția contelui, ai? Și te-au chemat pe dumneata să o asigți?

— Da, *signora*.

— Din câte am auzit eu, ai motivele dumitale pentru a prefera să aduci pe lume copilul acesta, fiind vorba de *signora la contessa*, spuse bătrâna căzând apoi într-o mușenie plină de subînțelesuri.

— Și ce-ai auzit dumneata, mă rog, *signora* Gesuina? întrebă doctorul, neputând să-și rețină iritarea.

— Zvonuri, zise Gesuina.

— În fine, vrei să vii să stai cu ea?

Gesuina se adună.

— Da, pentru numele Sfintei Agata, bineînțeles că vin. Unde ești, băiete? Lasă-mă să mă țin de tine, ca să nu-mi fugă picioarele pe pietrele astea păcătoase.

Femeia era într-adevăr aproape oarbă. Gesuina îl urmă prin piață, ținându-se de pulpana hainei lui, și se instalează pe un scaun în colțul dormitorului. Doctorul spera ca nevastă-sa să nu se alarmeze văzând silueta bătrânei acolo, dacă se trezea din somn.

Trecuse deja de ora două. Își sărută soția pe frunte și plecă.

Bodogănind în continuare, ieși pe drum, să dea de Rizzu și de căruța lui trasă de măgar. Lua-l-ar naiba pe conte cu soția lui cu tot! Femeia refuzase să apeleze la el în timpul sarcinii, preferând serviciile moașei comunale. Și-atunci, de ce atâta grabă acum, să-l cheme pe el la vilă, la ora două noaptea? Complicația asta a ei nu era, probabil, decât vreo circulară de

1. Îmi pare rău (în it., în orig.).

cordon ombilical sau vreo durere mai violentă, fără să fie nevoie să se ajungă la forceps – însă, culmea, tot el trebuia acum să-și lase nevasta de izbeliște în momente critice, ca să străbată tot orașul, la cheremul lor!

Rizzu aștepta, cu pălăria în mână, ca la liturghie. S-au urcat în căruța trasă de măgar, o ciudățenie fantezistă, vopsită în verde și galben. Pe loitrele din lemn erau pictate povești despre mari bătlui, naufragii și miracole de pe insulă. Nu era un vehicul cu care să te deplasezi în pripă. În liniștea care se împletea cu vuietul mării albastre, străbăteau pe rând străzile adormite. Luna poleia frunzele palmierilor și lumina spinarea cenușie a măgarului.

— Doi prunci gata să se nască pe insula asta, mormăi doctorul. Al nevesti-mii și-al contesei, și amândoi să vină pe lume în același timp. Hmm, numai *medico condotto* să nu fii!

— Ah, făcu Rizzu, care nu prea avea chef să-și exprime opinia despre tribulațiile medicilor de țară. E o dublă binecuvântare, *dottore*, nu crezi?! Doi copilași născuți în aceeași noapte – nu s-a mai pomenit niciodată așa ceva pe insulă!

— Mda, e un dublu inconvenient.

La ora două și douăzeci erau la poarta contelui. Doctorul își luă haina, pălăria, geanta și stetoscopul, pornind în pas alergător pe alee, dornic să termine treaba cât mai repede.

Contele stătea de strajă la ușa soției sale, în partea modernă a casei. În lumina stridentă a lămpii electrice, fața lui nădușită căpătase un aer de reptilă.

— Ai întârziat, spuse el. A trecut aproape un ceas de când am trimis după dumneata.

— Nu am avut instrucțiuni să mă ocup în vreun fel de această naștere, ripostă doctorul, pe care starea de nervi îl făcea să spună lucrurilor pe nume. Soția mea este în prima fază de travaliu, cu dureri intermitente de câteva zile. Nu-mi convine deloc să o las singură, ce naiba. Și știam că *signora la contessa* voia să nască doar cu moașa.

— Așa voia ea, da. Eu am fost cel care te-a chemat. Carmela e înăuntru; mai bine să te lămurești singur.

Contele păși la o parte, ca să-l lase pe doctor să treacă pe lângă trupul lui mătăhălos și să intre în odaia contesei. Iluminatul electric, instalat recent, așternea o paloare peste toate lucrurile. Moașa încerca să-i imprime contesei un ritm: „Respiră, împinge, respiră, împinge“. Dar Carmela nu respira, nici nu împingea, iar doctorul își dădu seama că nu era doar o chestiune de circulară de cordon ombilical sau vreo durere deosebit de violentă. Faptul că o pacientă în această fază nu împingea deloc nu era niciodată de bun augur. Doctorului nu i se întâmpla îndeobște să îi fie teamă în exercitarea profesiei, însă acum simțea frica târându-se ca un curent rece peste omoplații lui.

— În sfârșit, ai venit și dumneata! spuse moașa cu dispreț.

O slujnică mărunță tremura ca varga la picioarele patului – cum o chema? Pierangela. O tratase la un moment dat de monturi la picioare.

— Adu-mi ceva să mă spăl pe mâini, spuse el. De când e pacienta în starea asta?

— O, Dumnezeu! – de ceasuri întregi, *signor il dottore!* se smiorcăi Pierangela, aducând săpun și apă fierbinte.

— Are convulsii cam de o oră, o corectă moașa. Și, apoi, aceste crize de vlăguire, când parcă nu mai vede nimic și pe nimeni.

— Când au început contracțiile? întrebă doctorul.

— Ieri-dimineață devreme, când m-au chemat. La ora șapte.

Ora șapte. Asta însemna că de nouăsprezece ceasuri se tot chinuiseră așa.

— Și sarcina a fost ușoară?

— Deloc, răspunse moașa, întinzând spre el un teanc de hârtii, ca și cum ar mai fi folosit la ceva dacă doctorul citea acum foile ei de observație! *La contessa* este ținută la pat de o lună, cu mâinile umflate și cu dureri de cap violente. Mă așteptam să fi aflat și dumneata, mormăi ea.

— Mâinile umflate! exclamă doctorul. Dureri de cap! De ce nu m-a chemat nimeni?

— *La contessa* s-a opus, spuse moașa.

— Dar *dumneata* – *dumneata* puteai să mă fi chemat!

— *Signor il conte* l-a adus pe doctorul de pe continent, care a consultat-o săptămâna trecută. Concluzia a fost că nu avea nimic grav. Ce puteam eu să fac?

— Ar fi trebuit să nască la spitalul din Siracuza, nu aici! se răsti doctorul la moașă și la Pierangela, care părea îngrozită. Eu nu am instrumentele necesare pentru a face o operație cezariană! N-am nici măcar suficientă morfină!

— Contesa a refuzat prezența dumitale, spuse moașa. Mie mi-a fost teamă să nu fie o stare de preeclampsie, *dottore*, dar nimeni nu vrea să asculte vreodată ce spun eu în asemenea situații.

Îl scoteau din sărite gesticulările ei teatrale.

— Trebuia să te fi zbătut să fie internată în spital! zise el. Trebuia să fi insistat vehement!

Pierangela începu subit să se jlească:

— Sfinte-*Gesu*-și-Maică-Precistă, Sant'Agata-sfânta-nenocirilor-și-toți-sfinții...

Concentrându-se la ceea ce trebuia făcut, doctorul își recăpătă siguranța mâinilor. Întotdeauna se întâmpla așa, mai devreme sau mai târziu.

— Dați-vă la o parte și faceți loc, spuse el. Am nevoie de apă clocotită, cearșafuri curate. Totul trebuie să fie curat.

Aduseră apa, apoi traseră cearșafurile de sub trupul inert al Carmelei. Doctorul steriliză o seringă, o umplu cu sulfat de magneziu, injectând soluția în brațul pacientei. Munca îl conducea acum din etapă în etapă, ca într-un fel de ritual, precum rugăciunea *Angelus* la amiază sau rozariul. Pregăti morfina, foarfeca de oțel, forcepsul.

— Caută un ac și ață, îi spuse el moașei. Să ai pregătite tampoane, iod. Le găsești pe toate în geanta mea.

Carmela, într-un moment de luciditate, șopti:

— Am vrut să fie doar moașa. Tu nu, spuse ea.

Fără să i se adreseze direct, doctorul zise:

— Este inevitabil acum. Trebuie să scoatem copilul cât mai repede cu putință.

Pregătind morfina, îi făcu încă o injecție în brațul firav. În timp ce Carmela se moleșea sub influența narcoticelor, doctorul ridică foarfeca și plănui incizia, schițând-o întâi în aer. O singură tăietură simplă de doi centimetri și jumătate. Cearșafurile – unde erau cearșafurile?

— Aduceți-le pe cele curate, ceru el. Imediat!

Pierangela se împleticea prin cameră, consternată.

— Totul trebuie să fie curat, răcni furios doctorul, care învățase meserie în noroaiele înghețate din tranșeele de la Trentino. Totul. Chiar dacă scapă cu viață din situația asta, o septicemie i-ar fi fatală!

Din nou lucidă, Carmela se uită în ochii lui, iar în privirea ei tăioasă se citea frica, la fel cum văzuse el la zeci de soldați aneșteziați cu eter în timpul războiului, atunci când își recăpătau cunoștința. Puse dosul palmei pe umărul ei. Ceva se schimbă în ea la atingerea lui, așa cum știa că avea să se întâmple. Carmela săltă capul și, cu toată forța unei imprecății, rosti:

— Asta e opera ta.

— Mai dă-i niște morfină, îi spuse el moașei.

— Asta e opera ta, repetă Carmela. Copilul e al tău. Toată lumea bănuiește, în afară de tine. De ce nu vrei să te uiți la mine, Amedeo?

Îi făcu injecția, fără să arunce măcar o privire spre chipul ei, însă simți cum camera se strânge parcă în jurul lui, sub forța învinuirii. Când Carmela se cufundă din nou în letargie, doctorul se așeză în genunchi și făcu o singură incizie, după care, vârând mâna ca să prindă fătul, îl răsuci cât o pătrime de cerc. Apoi, cu ajutorul forcepsului, îl trase dintr-o singură mișcare afară, în cameră.

Un băiat, respira. Doctorul tăie cordonul ombilical și puse pruncul în brațele moașei.

— Mama nu e încă în siguranță, până când nu elimină placentă, spuse el.

Dar chiar atunci întreaga membrană cărnoasă ieși afară, și totul se încheie într-un haos de sânge și lacrimi.

Carmela începu să-și revină în următoarele minute, așa cum știuse el prea bine că avea să se întâmple. Săltându-se în așternutul jilav, ceru copilul. Ușurarea sufletească, dublată de povara de a-și ascunde emoțiile, îl făceau să-i vină să vomite. Se duse la fereastră. Privi în lungul aleii care ducea de la ușa contelui la drumul de afară. Văzu cum felinarele dintre copaci formau sfere de culoare verde. Observă cum, dincolo de ele, priveliștea era deprimantă, doar costișa golașă și marea întunecată, nemărginită. Totul se schimbaseră de când privise el ultima oară toate aceste lucruri. Camera era schimbată. Carmela era schimbată. Nici nu le-ar mai fi recunoscut.

După ce-și veni în fire, se întoarse la pacienții lui. Cu stetoscopul, ascultă cum bătea inima Carmelei, apoi inima bebelușului. Cusu incizia pe care o făcuse și tamponă totul cu iod. Supraveghe procesul de incinerare a placentei, a cearșafurilor pătate de sânge, a tampoanelor și a bandajelor. Abia după aceea se încumetă să se uite mai bine la Carmela. Absorbită să-și admire pruncul, nu era conștientă de asta. Ce straniu i se părea când se gândea că trupul acesta care suferise cumplit în chinurile facerii, trupul căruia el îi făcuse injecții și o incizie, maltratându-l până adineauri, fusese întreg și tânăr când el se văzuse cu ea ultima oară. „Asta e opera ta“, spusese ea. „Copilul este al tău.“ Se încumetă să arunce o privire scurtă spre copil. Un băiat voinic cu un ciuf de păr negru – păi, un copil arătând așa putea fi al oricui. Pe măsură ce îl studia, i se părea că dobânda trăsăturile contelui, gâtul gras și ochii bulbucați ai acestuia.

Dar, oricum ar fi fost, ea îl acuzase, iar asta era ceea ce conta de fapt.

Acum, că își terminase treaba, îl copleși o mare oboseală. Contele apărui la ușă, iar femeile din cameră se grăbiră să o tamponeze și să o acopere pe Carmela. Îi revenea doctorului sarcina să anunțe nașterea pruncului, ceea ce și făcu, cu mai multă bravadă decât simțea, jucându-și rolul, rostind cuvintele așteptate:

— Un copil minunat... Un băiat puternic... Caz de eclampsie... Speranțe de însănătoșire mulțumitoare.